

(naslovnica)

najnovije najčitanije

Daleko od oltara

Piše: Damir Petranović

(kolumna/daleko-od-oltara)

DALEKO OD OLTARA

Jaka glava i zakrčljali udovi, hrvatska realnost (a bogme i strategija)

Podijeli 12

Evidentno su gradovima, a pogotovo onim najvećima, za razliku od Zagreba oduzete sve značajne ovlasti i navučena luđačka košulja

Jedan od omiljenih sportova splitskog dogradonačelnika **Bojana Ivoševića** - koji bogme nije mrzak ni njegovom šefu **Ivici Puljku**, makar ga ovaj prakticira suzdržanije i diplomatskije - jest

Na Zelenoj tržnici u Dugopolju danas će se dijeliti bakalar

14 min

(/zivot/na-zelenoj-trznici-u-dugopolju-danas-ce-se-dijeliti-bakalar/222195)

Ne propustite vikend pun zabave

25 min

(/zivot/ne-propustite-vikend-pun-zabave-/222194)

U Kaštelima se uskoro otvara najpovoljniji outlet u Hrvatskoj, a kad vidite cijene asortimana nećete vjerovati

33 min

(/zivot/u-kastelima-se-uskoro-otvara-najpovoljniji-

(http://www.jacera-klima.com/)

Dalmatinska
Energetska
Agencija

POSTAVLJANJE
FOTONAPONSKOG SUSTAVA
NA KUĆU ILI ZGRADU

(https://www.dea-sdz.hr/)

traženje objašnjenja, opravdanja i izlika zašto se nešto 'ne može', zašto su 'ruke vezane' i zašto 'Splitu nedostaje nadležnosti', odnosno kako ga država 'blokira'. Katkad iz čiste pakosti i političkog revanšizma, a katkad naprosto zato što je sistem tako postavljen.

Hrvatska je prirodno formirana i desetljećima marljivo uzgajana kao teritorijalna, birokratska i slabo funkcionalna neman sa Zagrebom kao glavom, u kojoj je smještena četvrtina stanovništva i oko polovice gospodarstva, te trima većim gradovima kao zakržljanim udovima. Pritom se, a posebno u dvama **Plenkovićevim** premijerskim mandatima, primjećuje jedan krajnje neobičan trend: umjesto da se potruži smanjiti razlike između sredina koje bi trebale služiti kao motori razvoja cijelih svojih regija, njegova Vlada evidentno nastoji ujednačiti 'drugu ligu', odnosno dovesti sve one koji za Zagrebom zaostaju na otprilike jednak nivo.

Glavu se ne dira, ona ionako ima poseban status.

Pritom se čak mogu zanemariti prednosti koje glavni grad uživa u različitim financijskim i poreznim aspektima, benefite koje zbog svoje veličine i značaja dobiva po čistoj inerciji, mrkve koje gricka zahvaljujući strateškoj državnoj odluci da maže vlast debeloj guski, odnosno da se formira u visoko centraliziranom stilu.

Zlobnici će reći - ionako su nam prirodno i mentalitetno bliži Mađari koji na sličan način pumpaju Budimpeštu nauštrb nestajuće provincije, nego recimo Nizozemci koji su svoju vladu smjestili u Haag, nacionalnu televiziju u Hilversum, željezničku kompaniju u Utrecht i državnu poštu u Rotterdam, da navedemo samo neke primjere i primijetimo da je jedina važna hrvatska javna tvrtka bez sjedišta u

(<https://www.vsb.energy/hr/hr/drustvo-u-hrvatskoj/>)

(<http://zelenoimodro.hr/>)

(<https://kruznitok.hr/>)

(<https://dizajnist.com>)

Zagrebu 'Jadrolinija' - a i ono je stotinama kilometara udaljeno od područja na kojemu ovaj brodar ostvaruje skoro sve svoje prihode.

Tu ćemo temu ostaviti za neki drugi put, makar je očito da zapravo tu nema što za prežvakavati; za ovu priliku ćemo na primjeru Splita registrirati kako su u odnosu na Zagreb svi drugi veliki gradovi, a posebno prve pratilje, zakinuti i u formalnom pogledu.

Notorna je činjenica, koju nakon trideset godina postojanja više nitko ni ne preispituje, da u Hrvatskoj imamo dvadeset županija te dvadeset i prvu grad/županiju, pravni bastard nastao bez logike, smisla i jasne svrhe - osim da olakša život samo nekima.

Na ovom mjestu više puta smo objasnili kako na administrativnim razinama funkcioniraju odnosi kada, recimo, treba probiti kakvu važnu cestu usred drugog najvećeg grada u državi: uvijek se ispostavi da nedostaje kakva čestica, ili da je neki komadić zemljišta u procesu povrata bivšim vlasnicima - a on traje li ga traje, evo uskoro će preteći čak i rok koji su te nekretnine provele u rukama otimača.

Ovi procesi ne vode se u gradovima ili općinama koje čekaju svoje ceste, nego na razini županija - što znači da ih zagrebačka gradska vlast vodi sama za sebe i sasvim sigurno ima alate za ubrzati ritam i odrediti prioritete.

Učini li vam se da nekoj pečenjari, noćnom klubu ili, recimo, trafici nije mjesto u strogom centru grada, da neki od njih zaudara više nego što bi trebao - dosad ste naučili, gradovi o tome nemaju pravo odlučivati, niti bilo što kontrolirati. Minimalne tehničke uvjete za rad takvih objekata opet izdaje Županija - što znači da ih Zagreb izdaje sam sebi - a tek novim zakonom o turizmu koji tek treba stupiti na snagu ostavlja se slabašna mogućnost da se situacija donekle privede zdravom razumu.

Radno vrijeme trgovina teškim alkoholnim pićima bilo je u rukama gradova sve do prije dvije godine, kada je Vlada zakonom zabranila rad nedjeljom - ali istovremeno na mala vrata sebi prigrabila čak i trafike i njihovo radno vrijeme koje se, da apsurd bude veće, s novim zakonom u pravilu radikalno produljilo.

Gradovi na moru, pa tako i Split, možda na svojim razglednicama imaju brojne luke, kućice i marine - no u praksi ne mogu odlučiti niti narediti da se u njima i jedan kamenčić pomakne, niti ih se išta pita.

Najvećom lukom upravlja država, a svim ostalima, dakako, Županija - kao i plažama i kompletnim pomorskim dobrom koje bi teoretski mogla, ali ne želi prepustiti gradovima i općinama. Eto nam barem jedan primjer gdje Zagreb nije u administrativnoj prednosti, oh sudbino kleta.

No, zato ima na upravljanju i gradske i županijske ceste na svom području - dapače, nema potrebe ni kategorizirati ih - dok recimo Split više nema ni jednu jedinu županijsku cestu, izuzev komadića kod Srinjina. Prije nekoliko godina, naime, sustav je reorganiziran na poprilično bizaran način: velikim gradovima prebačeno je održavanje prometnica na njihovom području, dok su im istovremeno iz golemih naknada koje se prikupe na registracijama automobila - a podaci i zdrava logika kažu da se najveći prihodi ostvaruju u velikim urbanim sredinama - prepuštene mrvice.

Treba li reći da Zagreb raspolaže sa svim naknadama prikupljenima na svome području?

Kad unutar zaštićene zone poput park šume Marjan treba zakrpati komad asfalta, iz Banovine moraju pitati Županiju kako to smiju napraviti. Kada se odlomi komad obale na Matejušci, u Gradu mogu samo bespomoćno gledati. Kada se država odriče svojih nekretnina, one najvrijednije prebacuje

županijama (i Gradu Zagrebu, ne zaboravimo). Koji upravlja i svojim srednjim školama, i svojim domovima zdravlja, i svojim umirovljeničkim domovima, i svojim ustanovama za socijalnu skrb - a na koncu i vlastitim prostorom, bez nekakve Županije koja će im sa svojim prostornim planovima visjeti nad glavama ili će mu, kao u splitskom slučaju, služiti kao neka vrsta višeg suda koji može srušiti svaku odluku svakog komunalnog redara i svakog gradskog činovnika. Ili, što je još češće, takve postupke razvlačiti u beskonačnost, vraćati na početak i slično.

Da, veliko je to birokratsko čudovište koje, da se vratimo na početak ovog teksta, svakom gradonačelniku u ovoj državi zbilja poprilično vezuje ruke i sputava ga u svakodnevnom radu - sjetit ćemo se da je i Puljkov prethodnik prosvjedovao, doduše koliko je zbog stranačkih obzira bilo primjereno - dok se samim gradovima navlači administrativnu luđačku košulju.

Zašto? Pa onako, tek iz navike.

Tekst je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

Podijeli 12

Damir Petranović | 08. 11. 2024. | 12:11h

VAŠA REAKCIJA NA TEMU

Ludilo	Baza	Svašta	Ah	Užas
▲ 27	▲ 1	▲ 0	▲ 0	▲ 12

[Traži \(trazilica\)](#)

[Twitter \(https://twitter.com/DalmatinskiP\)](https://twitter.com/DalmatinskiP)

[Facebook \(https://www.facebook.com/dalmatinskiportal\)](https://www.facebook.com/dalmatinskiportal)

[Marketing \(marketing\)](#)

[Kontakt \(kontakt\)](#)

[Impressum \(impressum\)](#)

[Pravila privatnosti \(pravila-privatnosti\)](#)